

Zpráva o činnostech Sekce zemědělských vstupů za rok 2016

Zpracovali:

Mgr. Šárka Poláková, PhD
Ing. Michaela Smatanová, Ph.D.
Ing. Jaroslav Houček
Ing. Jiří Fiala, Ph.D.
Ing. Michal Beránek
Dr., Ing. Přemysl Fiala
Ing. Martin Prudil, Ph.D.
Ing. Darina Jachanová
Ing. Pavel Minář, Ph.D.
Ing. Kristina Hutařová

Schválil:

Ing. Miroslav Florián, Ph.D.

Obsah

Úvod	2
1 Oddělení krmiv (OdK)	2
1.1 Úřední kontroly krmiv	2
1.2 Odběr vzorků krmiv	5
1.3 Evidence krmivářských provozů	6
1.4 Porušení právních předpisů	7
2 Biologické zkoušení krmiv (BZK)	7
3 Oddělení hnojiv (OdH)	8
3.1 Registrace	8
3.2 Odborný dozor	8
4 Oddělení výživy rostlin	9
4.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd	9
4.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky	10
5 Oddělení půdy a lesnictví (OdPL)	11
5.1 Bezpečnost půdy	11
5.2 Lesnická činnost	13
6 Oddělení ekologického zemědělství (OdeZ)	14
6.1 Kontroly ekologického zemědělství	14
6.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus	15
7 Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR)	15
7.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků	16
7.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP	17
7.3 Postregistrační kontrola přípravků	18
7.4 Profesionální zařízení pro aplikaci přípravků	18
8 Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV)	19
8.1 Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance)	19
8.2 Národní kontroly	20
8.2.1 Kontroly v oblasti krmiv	20
8.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv	20
8.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti	21
8.2.4 Kontroly ekologického zemědělství	21
8.3 Delegované kontroly	22

Úvod

Sekce zemědělských vstupů (SZV) zahrnuje činnosti v oblasti krmiv, hnojiv, půdy, ekologického zemědělství, lesnictví, přípravků na ochranu rostlin a souvisejících úředních kontrol. Od roku 2015 má dva odbory - Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV) a Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR) a pět přímo řízených oddělení.

I nadále probíhá na sekci úzká spolupráce mezi jednotlivými odbory a odděleními, ve spolupráci byl rovněž zpracován roční plán kontrolní a analytické činnosti za účelem zajištění koordinace kontrolní činnosti, odběrů a analýz vzorků. I v roce 2016 se jednotlivé odbory a oddělení podíleli na tvorbě legislativy (národní i evropské), organizovali vzdělávací akce, vykazovali publikační a osvětovou činnost a poskytovali informace podle příslušných právních předpisů.

Tato zpráva uvádí přehled stěžejních činností jednotlivých odborů a oddělení SZV v roce 2016, dále jsou ve zprávě uvedeny počty a výsledky inspekčních kontrol a odběrů vzorků.

1 Oddělení krmiv (Odk)

1.1 Úřední kontroly krmiv

Úřední kontroly krmiv, doplňkových látek a premixů provádějí inspektoři OKZV podle ročních plánů kontrolní činnosti, v souladu s metodickými pokyny. Kontroly provozů probíhají bez předchozího upozornění. Úřední kontroly jsou zaměřeny na všechny fáze výroby, skladování a používání krmiv, doplňkových látek a premixů.

V oblasti krmiv ÚKZÚZ provádí následující typy úředních kontrol:

- **běžné kontroly** dodržování legislativy při výrobě a uvádění krmiv,
- **cílené kontroly** eliminace nejčastějších rizik bezpečnosti krmiv,
- **monitoring** krmiv zaměřený na výskyt mykotoxinů,
- **mimořádné kontroly** vyžádané externími subjekty, včetně kontrol RASFF,
- **registrační kontroly** výroby a uvádění krmiv.

Počty úředních kontrol (s výjimkou kontrol mimořádných a registračních) jsou plánovány na základě analýzy rizik, která zahrnuje zejména počty provozů, které mají být kontrolovány, druhy činností, které kontrolovaný provoz vykonává, pozici a význam subjektu na trhu a počet závad zjištěných v uplynulém období.

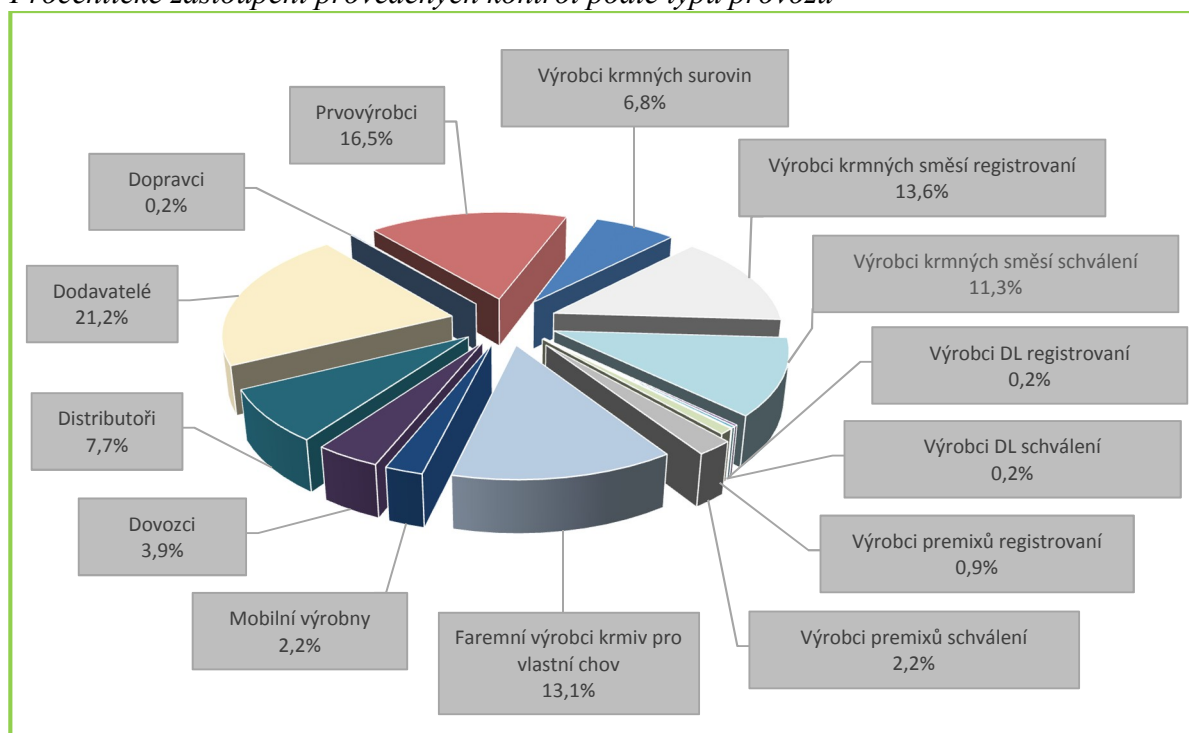
V roce **2016** vykonali inspektoři ÚKZÚZ celkem **2186** úředních kontrol krmiv. Konkrétní počty kontrol, vztahené k jednotlivým činnostem v kontrolovaných provozech, ukazuje následující tabulka. Některé zemědělské provozy mají registrováno více provozovaných činností, které byly prověřovány v rámci jedné úřední kontroly. Z tohoto důvodu matematický součet kontrol jednotlivých typů provozů překračuje výše uvedený počet fyzicky provedených úředních kontrol krmivářských provozů.

Četnost kontrol je předem stanovena podle prováděných činností, kdy jsou plánovány zpravidla 1-4 kontroly v podniku ročně (1 kontrola u distributorů nebo dodavatelů, mobilních mícháren, 4 kontroly například u výrobců premixů).

Počty registrovaných a kontrolovaných provozů v roce 2016

2016	Počet provozů v evidenci ÚKZÚZ	Počet provedených kontrol
Výrobci krmných surovin	291	220
Výrobci krmných směsí registrovaní	209	442
Výrobci krmných směsí schválení	111	366
Výrobci doplňkových látek registrovaní	5	7
Výrobci doplňkových látek schválení	7	7
Výrobci premixů registrovaní	5	28
Výrobci premixů schválení	24	71
Faremní výrobci krmiv pro vlastní chov	419	426
Mobilní výroby	67	73
Dovozci	268	125
Distributoři	785	251
Dodavatelé	1341	687
Dopravci	1276	5
Prvovýrobci	28258	537

Procentické zastoupení provedených kontrol podle typu provozu

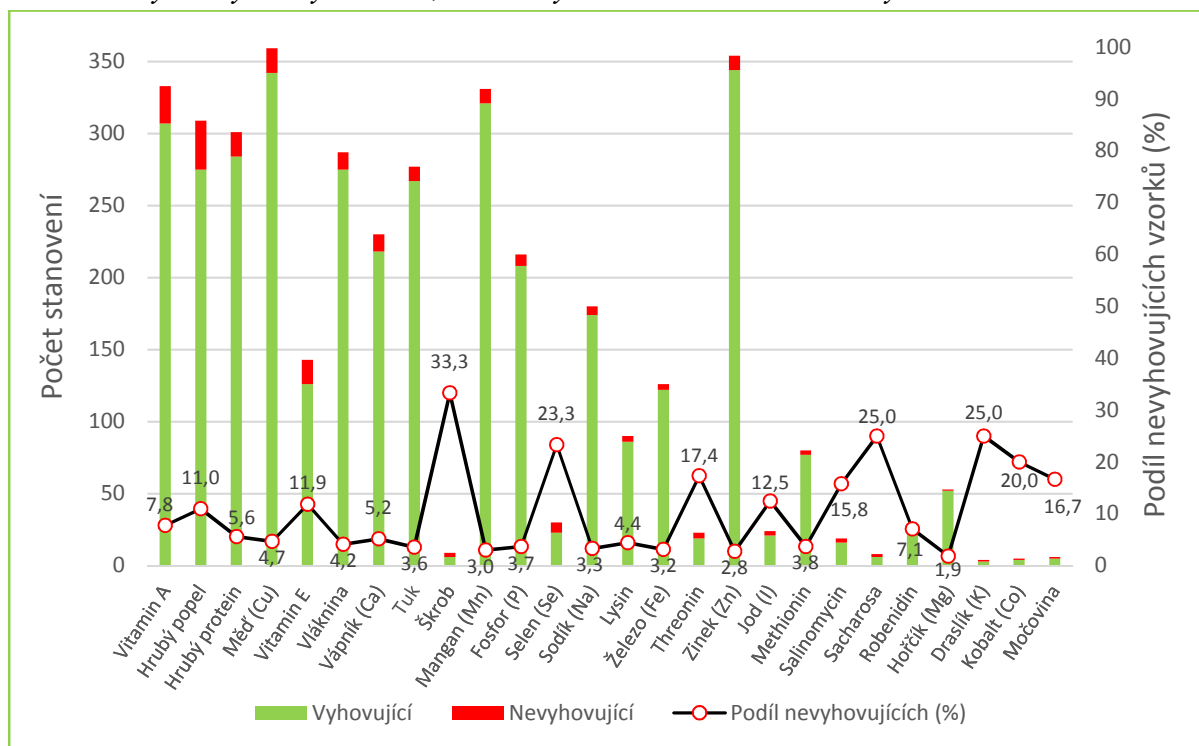

Běžné kontroly

Představují plánované kontroly, které zahrnují více oblastí (plnění podmínek registrace/schválení, označování, kontroly zařízení a vybavení, dokumentace, atd.). Oblasti, na které se inspektor zaměří, ovlivňuje okamžitá situace v provozu a inspektor se může na místě rozhodnout, co bude při kontrole sledovat. Součástí běžné kontroly může být odběr vzorku.

Při běžné kontrole bylo v roce 2016 odebráno **480** vzorků krmiv, jako nevyhovující bylo hodnoceno **106** analyzovaných vzorků (22,1 %). Nejčastěji nebyla dodržena deklarovaná jakost krmiva, u 22 vzorků krmiv z tohoto počtu se nedodržení deklarace týkalo více sledovaných parametrů. Byly zjištěny i případy výskytu krmiv s ohroženou bezpečností (4 vzorky) nebo krmiv nebezpečných pro výrobcem stanovený účel použití (3 vzorky).

Souhrnné výsledky analýz vzorků, odebraných v rámci běžné kontroly

Cílené kontroly a monitoring krmiv

Tyto kontroly prověřují, zda produkty určené ke krmení neobsahují zakázané látky nebo nepřekračují stanovené platné limity nebo doporučené směrné hodnoty obsahu nežádoucích látek. Analýzy krmiv, odebraných v rámci cílené kontroly, však nejsou omezeny pouze na sledovaný (cílený) parametr, ale zahrnují i ověření jiných ukazatelů bezpečnosti a jakosti krmiv, včetně deklarovaných znaků produktu.

V rámci cílené kontroly včetně monitoringu krmiv bylo v roce 2016 odebráno **953** vzorků krmiv, nevyhovujících bylo **21** vzorků (2,2 %). Z tohoto počtu bylo 7 krmiv nejakostních, 1 krmivo s nejakostí více parametrů, 2 krmiva falšovaná, 8 vzorků krmiv s ohroženou bezpečností a 3 vzorky s kontaminovanou první částí vyrobené šarže rezidui kokcidiostatik nebo léčiv. V roce 2015 cílené kontrole nevyhovělo 2,8 % odebraných vzorků.

Mimořádné kontroly

Nejsou součástí plánu, jedná se o kontroly, které vyvolají vnější podněty např. varování ze systému RASFF, stížnosti spotřebitelů nebo informace od krajských veterinárních správ. V roce 2016 bylo uskutečněno celkem **22** mimořádných kontrol, při kterých byla zjištěna 1 závažná závada a 6 závad marginálních, které byly odstraněny před ukončením úřední kontroly. V rámci systému RASFF bylo provedeno **9** kontrol, včetně odběru 1 vzorku doplňkového krmiva pro psy, které nevyhovělo deklarované jakosti.

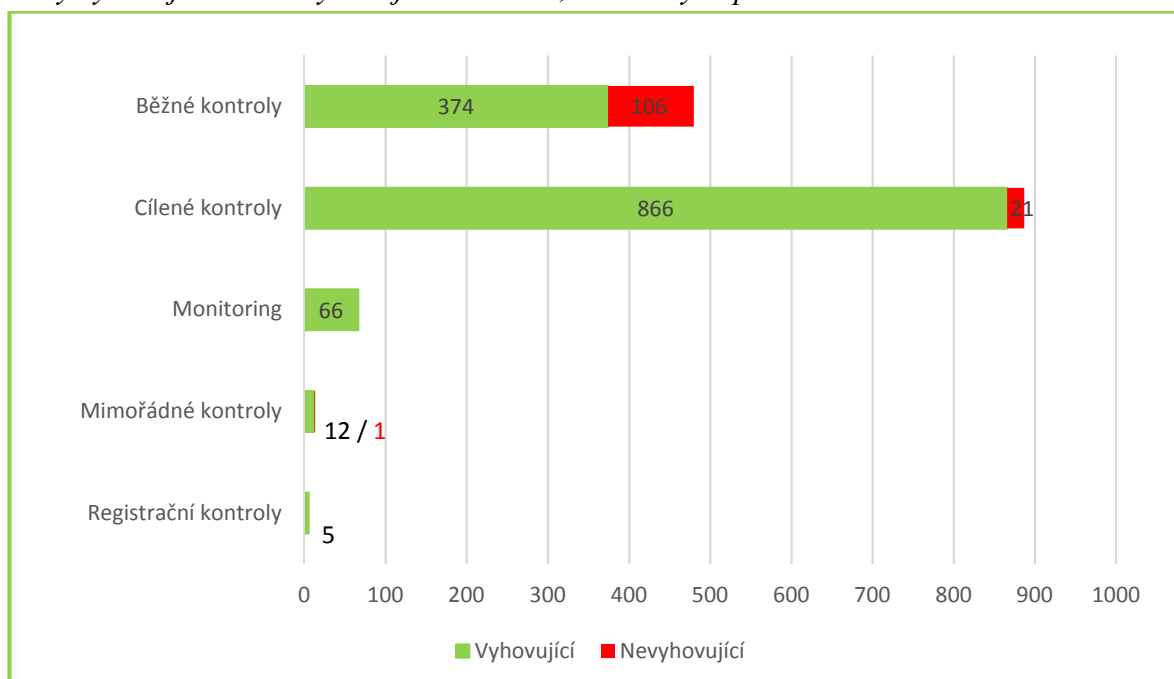
Registrační kontroly

Rovněž nejsou plánovány a jsou iniciovány doručením žádosti provozovatelů o registraci, schválení nebo změnu rozsahu registrace provozu. V roce 2016 bylo provedeno **47** registračních kontrol.

1.2 Odběr vzorků krmiv

Součástí většiny úředních kontrol (a m.j. všech cílených kontrol) je také odběr vzorků. V roce 2016 inspektoři ÚKZÚZ odebrali celkem **1451** vzorků krmiv v rámci kontrol běžných, cílených, mimořádných a registračních. Nevyhovujících vzorků krmiv bylo zjištěno **128** (8,8 %). Dále bylo znalecky posouzeno **1014** vzorků krmiv, které byly analyzovány na objednávku jejich výrobců nebo provozovatelů, kteří tyto produkty uvádějí na trh či jiných zájemců o znalecké posouzení poskytnutých vzorků krmiv. Z této skupiny bylo nevyhovujících **38** vzorků (3,7 %), nejčastěji krmiva pro domácí zvířata (PET Food). Celkem tedy ÚKZÚZ v roce 2016 prověřil **2465** krmiv a zaznamenal **166** nevyhovujících vzorků (6,7 %). Pro odborné posouzení hodnocených krmiv bylo v Národní referenční laboratoři ÚKZÚZ provedeno **39 847** stanovení sledovaných parametrů. Nejčastěji nevyhovující byly deklarované obsahy popela (58 vzorků), vitamínu A (40), vitamínu E (30) a stopových prvků mědi (20) a zinku (18).

Počty vyhovujících a nevyhovujících vzorků, odebraných při úředních kontrolách krmiv

1.3 Evidence krmivářských provozů

V registračním systému ÚKZÚZ bylo k 31. 12. 2016 evidováno **19 977** subjektů, které požádaly o registraci krmivářských provozů pro činnost výroba, uvádění do oběhu, prvovýroba nebo doprava krmiv. V převážné většině se jedná o fyzické osoby – 15 407 subjektů, právnické osoby – 4 564 subjektů a 6 zahraničních právních subjektů, které mají v ČR registrovaný provoz. Celkem bylo u těchto subjektů k tomuto datu evidováno **31 896** provozů, z toho schválených bylo 342 a registrovaných provozů 1965, zbyvajících 29 589 jsou provozy zemědělské prvovýroby a dopravci krmiv. V roce 2016 bylo nově schváleno 10 a registrováno 758 provozů. Změny v evidenci byly provedeny u 29 schválených a 694 registrovaných provozů. Z evidence bylo vyjmuto 725 provozů (z toho 6 schválených a 719 registrovaných).

Převážná většina nově registrovaných provozů se týká zemědělské prvovýroby a dopravců. Přetrvává trend mírného nárůstu provozů výrobců a u dodavatelů krmiv pro zvířata v zájmovém chovu se jedná o nárůst markantní. Pokles schválených a registrovaných provozů ustává a meziročně se téměř nemění. Počty výrobních provozů krmných surovin se dlouhodobě nemění vůbec.

Přehled specifikací činností v registrovaných nebo schválených krmivářských provozech včetně údaje o počtech distributorů, dodavatelů a dovozců krmiv

Stav k 31. 12. 2016

2016	Schválení	Registrovaní	Celkem
Výrobci krmných surovin	15	276	291
Výrobci doplňkových látek	7	5	12
Výrobci premixů	24	5	29
Výrobci krmných směsí	111	209	320
Faremní mícháreny krmiv	0	419	419
Mobilní výrobní	0	67	67
Zemědělská prvovýroba – všeobecně	0	28 258	28 258
Dovozci krmiv	88	180	268
Dodavatelé krmiv	225	1 116	1 341
Distributoři	145	640	785
Doprováci krmiv	0	1 276	1 276
Uvádění na trh – krmné suroviny	0	1 436	1 436
Uvádění na trh – krmné směsi	189	918	1 107
Uvádění na trh – doplňkové látky	222	180	402
Uvádění na trh - premixy	166	110	276

Pozn.: V rámci jednoho provozu může být prováděno současně i více činností

Přehled provedených registrací za rok 2016

Stav registrace	Schválení	Registrovaní	Prvovýroba	Celkem
Nová	10	164	594	768
Upravená	29	294	400	723
Zrušená	6	57	662	725

1.4 Porušení právních předpisů

V provozech bylo inspektory zjištěno celkem **27** závad neodstranitelných v průběhu kontroly. Ve srovnání s rokem 2015 počet závad poklesl o 46 %. Dále bylo zjištěno 136 marginálních závad, které byly odstraněny již v průběhu úřední kontroly, zde vzrostl počet případů o 28 %. V souladu s článkem 54 Nařízení (ES) č. 882/2004 bylo uloženo **26** zvláštních opatření k zajištění bezpečnosti krmiv nebo k dodržení právních předpisů v oblasti krmiv. Na základě zjištěných deliktů bylo s odpovědnými osobami vedeno **21** případů správních řízení, souhrnná výše uložených pokut činí 295 tis. Kč. Provozovatelé nejčastěji porušili požadavky na označování krmiv dle Nařízení EP a Rady č. 767/2009, nedodrželi deklarované složení krmiva či povolené limity obsahu nežádoucích látek dle Nařízení Komise č. 574/2011.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michal Beránek, tel. 257 294 240, michal.beranek@ukzuz.cz

2 Biologické zkoušení krmiv (BZK)

V rámci biologického zkoušení krmiv byla na přelomu února a března 2016 ukončena testace pro Výzkumný ústav živočišné výroby, v.v.i., v Praze Uhřetěvesi. Testace se týkala ověření účinnosti fytázy v krmných směsích pro slepice s nízkým obsahem fosforu. Pokus byl realizován u snáškového hybridu Lohmann Brown.

Další testace byla provedena v únoru a březnu. Tato testace se týkala ověření účinku různých koncentrací doplňkového krmiva ALGIVET 70 v krmné směsi pro kuřata chovaná na maso (ROSS) na ukazatele výkrmnosti a zdravotního stavu.

V období dubna až července probíhala ve spolupráci se společností CHOVSERVIS, a.s. Hradec Králové biologická testace v rámci ověření účinnosti různých typů vyvazovačů mykotoxinů ve výkrmu prasat.

V květnu 2016 začala testace pro společnost INTEGRA, a.s., Žabčice. Probíhá kompletně včetně celého odchovu kuřic. Tato testace se týká ověření produkční účinnosti krmné směsi u snáškových hybridů.

Poslední testací, která proběhla v roce 2016, bylo ověření produkční účinnosti kompletní krmné směsi pro výkrm masných hybridů kuřat chovaných na maso (ROSS a COBB) se zařazením různých koncentrací doplňkového krmiva N - Lysine a N - Methionine pro společnost FOWLS TRADE s.r.o.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Vladimír Klement, CSc. tel. 569 430 444, vladimir.klement@ukzuz.cz

3 Oddělení hnojiv (OdH)

V roce 2016 pokračovala registrace hnojiv a pomocných látek podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech. Kromě registrace pracovníci OdH evidují hnojiva a pomocné látky uváděné do oběhu i dalšími 3 legálními způsoby, tzn. v režimu ohlášení (podle zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech), vzájemného uznávání (podle [Nařízení EP a Rady \(ES\) č. 764/2008](#)) a HNOJIV ES (podle [Nařízení EP a Rady \(ES\) č. 2003/2003](#)). HNOJIVA ES jsou však evidována a následně zveřejněna v Registru hnojiv pouze na základě žádosti výrobce resp. dodavatele, protože tato hnojiva ze své podstaty žádné evidenci ani povinnému hlášení nepodléhají.

3.1 Registrace

V režimu registrace bylo v roce 2016 vydáno celkem **595** rozhodnutí, z toho **226** rozhodnutí o registraci, **292** prodloužení platnosti registrace a v **77** případech bylo vydáno rozhodnutí o změně žádosti o registraci. Dále bylo ohlášeno **143** hnojiv, v režimu vzájemného uznávání bylo evidováno **72** výrobků a v režimu HNOJIV ES **84** hnojiv.

3.2 Odborný dozor

V rámci odborného dozoru bylo odebráno celkem **438** vzorků (**209** registrovaných hnojiv a pomocných látek, **43** ohlášených hnojiv, **114** HNOJIV ES a **2** vzájemně uznané výrobky). Dále **43** dalších hnojiv (digestáty, statková hnojiva), která nebyla uvedena do oběhu, nýbrž aplikována na vlastní pozemky (v tomto případě se ověřuje pouze obsah rizikových prvků). Na základě výsledků analýz vzorků bylo zrušeno **15** rozhodnutí o registraci. Důvodem bylo kromě nevyhovujících jakostních ukazatelů také 5 případů překročení limitů rizikových prvků (tab. 1).

Cílené kontroly (tab. 2) zaměřené na komposty, digestáty a statková hnojiva byly prováděny u registrovaných a ohlášených výrobků (jako součást odborného dozoru), i jako kontrola výrobků určených pro vlastní potřebu. V rámci cílených kontrol bylo rovněž odebráno **13** tzv. sušených hnojů (6 kravských, 5 koňských, 1 slepičí a 1 ovčí). Kromě standardních stanovení bylo metodou na detekci kyseliny močové ověřováno, zda kravské, koňské či ovčí hnoje neobsahují větší podíl drůbežního hnoje než deklarovaných max. 15%. U 1 koňského hnoje bylo zjištěno, že se jedná o hnůj s převažujícím drůbežím podílem - bylo tedy rovněž zahájeno správní řízení.

Tab. 1 Hnojiva, u nichž byly v roce 2016 zjištěny nadlimitní obsahy rizikových prvků *

Výrobek	Žadatel/výrobce	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/kg vysuš. vz.)
		Cd (2,12/2)
		Cd (4,16/2)

		Cu (173/150)
		Ni (70,4/50)
		Cu (691/150)

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Tab. 2 Cílené kontroly v roce 2016 - komposty, digestáty, statková hnojiva, sušené hnoje *

	Počet odebraných vzorků (překroč. limitů rizik. prvků/ nedodržení jakostních ukazatelů)	Překročení limitů rizik. prvků (v mg prvku/ kg vysuř. vzorku)
Komposty	77 (2/5)	Cd (2,12/2); Ni (70,4/50)
Digestáty	33 (0/0)	
Statková hnojiva	21 (4/-)	Zn (1 020/600); Zn (2 050/600); Zn (5 170/600); Zn (13 100/1 200)
Sušené hnoje	13 (0/1)	

* červeně vyznačen limit rizikových prvků

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Jaroslav Houček, tel. 257 294 218,
jaroslav.houcek@ukzuz.cz

4 Oddělení výživy rostlin

4.1 Agrochemické zkoušení zemědělských půd

V roce 2016 bylo prozkoušeno celkem **395 158** ha z. p., což představuje 98,5 % celoročního plánu a bylo odebráno **59 592** půdních vzorků (93,1 %). Pro MZe byla za tuto oblast vypracována za šestileté období 2010 - 2015 závěrečná zpráva „Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd“.

AZZP je pravidelné zjišťování vybraných parametrů půdní úrodnosti; provádí se v šestiletých cyklech a zahrnuje odběr vzorků, jejich chemický rozbor a vyhodnocení výsledků. AZZP je prováděno na základě zákona č. 156/1998 Sb., o hnojivech, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášky č. 275/1998 Sb., o agrochemickém zkoušení zemědělských půd, ve znění pozdějších předpisů. Na zkoušených pozemcích se stanovují u všech vzorků tyto agrochemické vlastnosti: půdní reakce, obsah přístupného fosforu, draslíku, hořčíku a vápníku. Dále se vypočítává aktuální kationtová výměnná kapacita, potřeba vápnění a poměr K:Mg.

Základní agrochemické půdní vlastnosti jsou hodnoceny samostatně pro ornou půdu, vinice, intenzivní sady a chmelnice.

Výsledky agrochemického zkoušení zemědělských půd za období 2010-2015

- ✓ Průměrná hodnota **půdní reakce** zemědělské půdy v ČR je 6,1. Z dlouhodobých výsledků je patrný trend nárůstu silně kyselých a kyselých půd, jako následek nedostatečného vápnění pozemků.
- ✓ Průměrná zásoba přístupného **fosforu** v zemědělské půdě ČR činí podle výsledků této zprávy 88 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného fosforu dlouhodobě mírně klesá a také srovnání podle kritérií hodnocení má negativní trend a oproti období let 2005-2010 pokles za celou ČR v průměru činí 1 mg.kg⁻¹.
- ✓ Průměrný obsah přístupného **draslíku** na zemědělské půdě ČR je v současné době 251 mg.kg⁻¹, v období 2005-2010 to bylo 239 mg.kg⁻¹. U draslíku je obecně patrná stagnace zásobenosti půd touto živinou, i když dlouhodobé snížení spotřeby draselných hnojiv je podobné jako u fosforu. Pravděpodobně dochází k uvolňování draslíku v půdě z méně přístupných forem.
- ✓ Průměrný obsah přístupného **hořčíku** na zemědělské půdě ČR dlouhodobě, a to již od roku 2005 činí 188 mg.kg⁻¹. Vývojový trend obsahu přístupného hořčíku není zcela jednoznačný, vykazuje stagnaci, ale i mírné kolísání. Tento stav do jisté míry souvisí se zastoupením jiných kationtů v sorpčním komplexu (především draslíku) a tím lepším nebo horším uplatnění méně aktivního hořčíku.
- ✓ Průměrný obsah přístupného **vápníku** v zemědělské půdě ČR je 2 861 mg.kg⁻¹, mezi lety 2005-2010 byl na úrovni 2 999 mg.kg⁻¹. Půdní zásoba přístupného vápníku postupně klesá. Tento trend je v poslední době stále více výrazný a plně koresponduje s poklesem půdní reakce.
- ✓ Současný stav zásobenosti zemědělských půd ČR **draslíkem a hořčíkem** se pozitivně projevuje v zužování poměru těchto dvou kationtů, což však při velmi úzkém poměru navozuje problém ve výživě draslíkem a potřebu zvýšeného hnojení touto živinou. V současné době vzájemný poměr těchto prvků činí 1,32.

4.2 Stacionární výživářské a vegetační nádobové zkoušky

V roce 2016 byly na 11 zkušebních stanicích vedeny 4 stacionární polní zkoušky, celkem na 1611 pokusných parcelách. Dlouhodobě se zde provádí zkoušky různých způsobů hnojení a hodnotí se vliv na výnos, kvalitu pěstovaných plodin a zeměny půdních vlastnosti. Jedná se o tyto dlouhodobé zkoušky:

- Sledování vlivu stupňované intenzity hnojení na výnos plodin a agrochemické vlastnosti půdy.
- Systém organického hnojení ověřující od roku 1994 minimalizaci nebo úplné vynechání hnojení minerálními hnojivy.
- Porovnání účinnosti organických hnojiv (kejdy, digestátů, kompostu) a minerálního hnojiva při hospodaření ve zranitelné oblasti.

- Ověření účinnosti stupňovaných dávek dusíku, při konstantních hladinách fosforu a draslíku na změny dusíku v půdě, výnosy, kvalitu produktů a výrobnost osevního sledu.

Výsledky byly publikovány na odborných setkáních a v periodikách v České republice i v zahraničí.

- Vliv obhospodařování travního porostu na produkci se sleduje od roku 1969 na pokusné ploše v Závišíně. Hodnotí se vývoj produktivity, botanického složení a kvality píce a vlastnosti půdy pod trvalým travním porostem.
- Na 12 lyzimetrických stanovištích v odlišných klimatických a půdních podmínkách jsou dlouhodobě sledovány ztráty živin z půdy. Hodnotí se vstupy z organických a minerálních hnojiv, srážkových vod, případně závlahové vody a dále výstupy živin odčerpané sklizní a ztráty živin zjištěné v eluátu.

Ve vegetační hale v Brně bylo v roce 2016 založeno 5 nádobových zkoušek ve 419 nádobách. V registrační zkoušce byl ověřován vliv humátů na fyziologický průnik foliárně aplikovaných živin do rostlin pokusnou plodinou byla řepka jarní. Ve dvou postregistračních zkouškách bylo zahájeno víceleté sledování ověření vlivu agrouhli na růst polních plodin, jejichž dávky jsou stupňovány v rozmezí 0,5 - 1 - 30t/ha. V dalším pokuse byl hodnocen přechod kadmia do listové zeleniny, v posledním bylo společně kompostováno agrouhli, sláma, čerstvě poskaná tráva a vyzrálý kompost.

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Michaela Smatanová, Ph.D. tel. 543 548 316, michaela.smatanova@ukzuz.cz

5 Oddělení půdy a lesnictví (OdPL)

5.1 Bezpečnost půdy

Bazální monitoring půd (BMP)

Monitoring zemědělských půd vznikl v roce 1992 za účelem zabezpečení zdravotně nezávadné zemědělské produkce. Spočívá ve sledování fyzikálních a chemických půdních parametrů na stálých monitorovacích plochách stálými postupy. Síť pozorovacích ploch monitoringu funguje na 189 plochách zemědělské půdy a 27 plochách v kontaminovaných územích.

V roce 2016 proběhly každoroční odběry půdních vzorků z vybraných monitorovacích ploch. Bylo odebráno 40 půdních vzorků ornice ze 40 stálých ploch Bazálního monitoringu půd a 5 vzorků svrchního horizontu z ploch v chráněných územích (CHÚ) určených ke stanovení vybraných perzistentních organických polutantů (POPs). V těchto vzorcích bylo dále stanoveno 70 účinných látek přípravků na ochranu rostlin. Ke stanovení byly vybrány látky nejčastěji aplikované na tyto plochy během předchozích pěti let a také látky nejčastěji aplikované v zemědělství obecně.

Dále byly v rámci BMP odebírány vzorky rostlin pro stanovení celkového obsahu rizikových prvků na stanovených 25 plochách základního subsystému BMP a 27 plochách

subsystému kontaminovaných ploch BMP. Celkem bylo odebráno 86 vzorků rostlinného materiálu.

Na 39 monitorovacích plochách BMP byly v prvním říjnovém týdnu odebrány půdní vzorky určené pro stanovení půdních mikrobiálních vlastností. Sada stanovovaných parametrů zahrnuje metody charakterizující biomasu, aktivitu a diverzitu půdních mikrobiálních společenstev.

V závěru roku, před zámrzem, byly na 23 monitorovacích plochách odebrány vzorky ornice a podorničí určené ke stanovení minerálních forem dusíku.

V první polovině roku 2016 byly shromážděny a do databáze uloženy informace o hnojení, použitých přípravcích na ochranu rostlin a pěstovaných plodinách ze všech monitorovacích ploch BMP.

Vzhledem k tomu, že v průběhu trvání BMP došlo dvakrát ke změně klasifikačního systému půd, bylo v roce 2011 rozhodnuto, že u všech monitorovacích ploch BMP bude znovu vykopána pedologická sonda a popsán půdní typ podle platného Taxonomického klasifikačního systému půd ČR (Němeček a kol., 2011). V roce 2016 bylo vykopáno a popsáno 7 sond, celkem již bylo k 31. 12. 2016 překlasifikováno 61 ploch BMP.

Mediány obsahů organických polutantů v půdních vzorcích, 2004–2016, ornice / svrchní horizont, $\mu\text{g}\cdot\text{kg}^{-1}$ suš.

	PCB	16 EPA PAH	HCB	Látky skupiny DDT
Orná půda	2,35	607	3,11	22,2
Chmelnice	3,88	540	8,28	181
TTP	3,57	592	1,12	15,4
CHÚ	2,11	179	0,60	3,66

Registr těžkých kovů

Registr těžkých kovů je v současné době tvořen dvěma databázemi. První databáze obsahuje výsledky stanovení prvků ve výluhu 2M HNO₃. Rozšiřování této databáze bylo ukončeno v roce 2009; nyní obsahuje téměř 60 tis. vzorků. Druhá databáze je tvořena výsledky stanovení obsahů prvků po extrakci lučavkou královskou. Tato metoda je v rámci Registru těžkých kovů používána od roku 1998 až dosud; databáze obsahuje přibližně 13 tis. vzorků.

Obsahy rizikových prvků v půdě jsou hodnoceny podle vyhlášky č. 153/2016 Sb., která vstoupila v platnost 1. června 2016. Byly stanoveny preventivní hodnoty, při jejichž překročení je nezbytné dodržovat opatření zamezující dalšímu zvyšování obsahů prvků v půdě a dále byly stanoveny tzv. indikační hodnoty, při jejichž překročení by již mohlo dojít k ohrožení zdraví lidí a zvířat a snížení kvality rostlinné produkce.

Pro Registr těžkých kovů bylo v roce 2016 vybráno ze vzorků AZPP celkem 565 vzorků půd, z toho v rámci rozšiřování Registru na zemědělských půdách 525 vzorků půd a v rámci zemědělské půdy obhospodařované ekologickými zemědělci 40 vzorků půd.

Monitoring kalů z čistíren odpadních vod

V roce 2016 bylo odebráno **82** vzorků kalů z čistíren odpadních vod, jejichž produkce je dále využívána v zemědělství, nebo se jedná o velké a dlouhodobě monitorované ČOV. Ve všech vzorcích je stanoven obsah těžkých kovů a ve vybraných 21 vzorcích organické polutanty.

Monitoring kvality půdy a rostlin po aplikaci kalů

V roce 2016 bylo vybráno **22** vzorků půd po aplikaci kalů a odebráno **15** vzorků rostlin. Ve vzorcích se provádí analýzy těžkých kovů.

Monitoring sedimentů

Od roku 1995 do konce roku 2016 bylo odebráno a zanalyzováno celkem **513** vzorků sedimentů (v roce 2015: 18 vzorků). Z uvedeného počtu je 287 rybníků „polních“ a 154 rybníků „návesních“, 47 rybníků lesních a 23 sedimentů z toků. V sedimentech se provádí stanovení výměnného pH, zrnitosti, přístupných živin, těžkých kovů a POPs.

Aktivní biomonitoring

Jako bioindikátory slouží rostliny jílku mnohokvětého a borovice černé. V roce 2016 byl aktivní biomonitoring provozován na 7 stanovištích a odebráno a analyzováno bylo **24** vzorků jílku a **8** vzorků jehličí. Ve všech vzorcích jsou stanoveny obsahy těžkých kovů a 16 EPA PAH.

Na základě požadavků byla vybraná data z BMP a vstupů do půdy poskytnuta orgánům státní správy, vč. MZe, a dále CENIA, ÚSKVBL, ČIŽP, ČZU, VÚMOP a EKOTOXA.

5.2 Lesnická činnost

Průzkum výživy lesa, jehož účelem je informovat vlastníky lesních pozemků o chemizmu lesních půd, se v roce 2016 zaměřil na přírodní lesní oblasti (PLO) č. 25: Orlické hory, kde proběhlo šetření na **85** odběrných místech. Terénní průzkum byl prováděn ve spolupráci s vlastníky lesních pozemků.

Šetření účinnosti vápnění lesních pozemků po deseti letech od doby aplikace, proběhlo v PLO č. 1: Krušné hory a v PLO č. 26: Předhoří Orlických hor. V Krušných horách byl proveden odběr vzorků půd a asimilačních pletiv před vápněním vybraných porostů včetně zachycení dolomitického vápence do odběrových nádob. Studium účinků vápnění je rozšířeno o sledování vlivu vápence na mikrobiální vlastnosti půd a složení půdní vody.

Výsledky dosavadních kontrol účinnosti vápnění byly prezentovány na semináři organizovaném Českou lesnickou společností v Klášterci nad Ohří.

Na požádání vlastníků a správců lesů bylo provedeno následující:

- „Vyhodnocení obsahů základních živin v půdě a asimilačních orgánech v PLO č. 1 (Krušné hory) na území Správy městských lesů Most“.
- Digitalizace mapových podkladů pro LČR LS Klášterec nad Ohří. Na jejich základě byla zjištěna stávající odběrná místa ÚKZÚZ v zájmové oblasti a předány požadované výsledky rozborů půdy z těchto míst.

Spolupráce spojená s předáváním a sdílením výsledků analýz půd a rostlin spočívá v:

- Předání lokalizačních údajů k odběrným místům v Krušných horách na Ústav pro hospodářskou úpravu lesa, pobočka Jablonec n/Nisou. Na jejich základě vzniká aplikace, zobrazující realizované odběry v tomto pohoří.
- Přípravě a zveřejnění metadat pro potřeby Národního geoportálu Inspire.

Společně v Oddělení mikrobiologie a biochemie jsme rozšířili soubor odběrných míst, na kterých jsou na území ČR šetřeny mikrobiologické a biochemické vlastnosti lesních půd. Dosavadní výsledky poskytují referenční hodnoty, týkající se uvedených vlastností na nejvíce zastoupených souborech lesních typů v České republice. Šetření bylo provedeno na 10 odběrných místech. V rámci tohoto úkolu bylo provedeno několik odběrů na vápněných a kontrolních plochách v Krušných horách. Zde je využito dosud získaných poznatků pro hodnocení vlivu vápnění lesů z pohledu mikrobiologických vlastností půdy.

Zvláštním úkolem bylo ověření možnosti kontroly účinných látek insekticidů (cypermethrinu a deltamethrinu), používaných k asanaci kůrovcových lapáků. Spolu se specialisty z Oddělení reziduálních analýz byl vypracován metodický postup šetření a potvrzena možnost této kontroly.

Na lignikultuře ve Stachách na Šumavě, kde je studován růst vybraných druhů vrb a klonů topolů, probíhá periodické dendrometrické měření a ochrana pravidelným kosením.

Kontakt: vedoucí oddělení - Mgr. Šárka Poláková, Ph.D., tel. 543 548 333, sarka.polakova@ukzuz.cz

6 Oddělení ekologického zemědělství (OdEZ)

6.1 Kontroly ekologického zemědělství

V roce 2016 ÚKZÚZ provedl **236** úředních kontrol ekologického zemědělství (EZ). Jedná se tedy o snížení počtu kontrol oproti roku 2015, kdy bylo provedeno 280 kontrol. Důvodem snížení počtu kontrol je nižší počet podniků ke kontrole, které v rámci delegovaných kontrol v roce 2016 přidělil Ústavu Státní zemědělský intervenční fond.

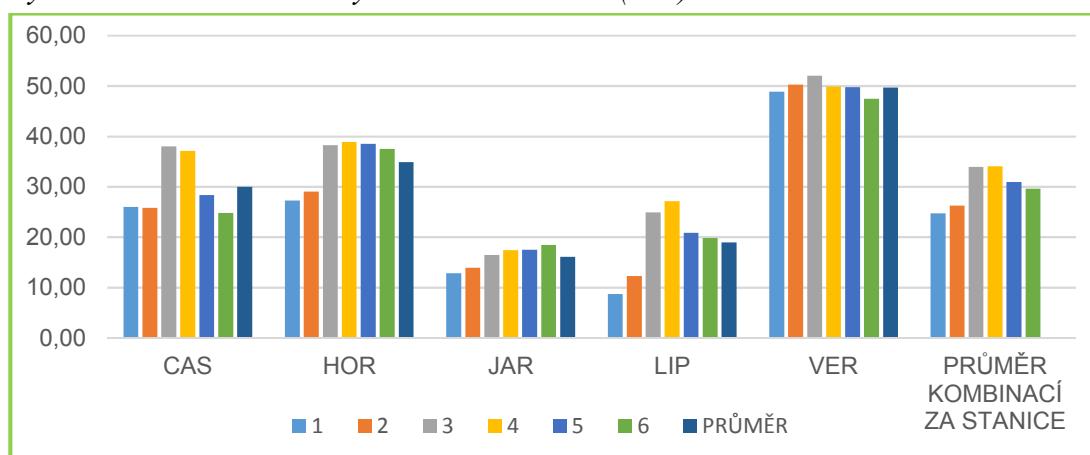
Porušení pravidel ekologické produkce bylo zjištěno v rámci **17** úředních kontrol EZ. Pokud jde o typy porušení pravidel ekologické produkce, jednalo se o použití látek na ochranu rostlin nepovolených v ekologické produkci, nepovolenou úpravu zvířat bez udělené výjimky, přítomnost nepovoleného vstupu na ekofarmě, nedostatky v označování zvířat, použití konvenčního osiva bez udělené výjimky a neprovádění řezu v ekologickém sadu (podmínka dotačního titulu). Oproti předchozím letům došlo ke zvýšení počtu kontrol se zjištěným porušením, důvodem tohoto nárůstu je zejména neprovádění řezu v ekologických sadech, požadované nařízením vlády č. 76/2015 Sb. V souvislosti s úředními kontrolami EZ bylo celkem odebráno **115** vzorků. Ve srovnání se 123 vzorky odebranými v roce 2015 tedy došlo k mírnému snížení počtu odebíraných vzorků. Byly odebírány vzorky rostlinného materiálu, půdy a krmiv, přičemž tyto vzorky byly analyzovány na přítomnost reziduí pesticidních látek, nepovolených v ekologickém zemědělství. Vybrané vzorky krmiv byly rovněž analyzovány na GMO a mykotoxiny. V případě dvou kontrolovaných subjektů byly odebrané vzorky

vyhodnoceny jako nevyhovující z pohledu nálezu reziduí pesticidů nepovolených v ekologické produkci.

6.2 Dlouhodobý ekologický stacionární pokus

V sezóně 2016, tedy ve druhém roce osevního postupu, byly na pokusných parcelách v souladu s metodickým pokynem pěstovány brambory odrůdy Adéla. Vybrané pokusné kombinace byly hnojeny digestátem a kompostem (kombinace 3 a 4), resp. močůvkou a hnojem (kombinace 5 a 6). Na pokusných kombinacích s výjimkou kombinace 1 (kontrola) bylo na podzim roku 2015 rovněž použito zelené hojení (hrách). U pokusných kombinací 4 a 6 byl navíc aplikován intenzifikační vstup, konkrétně směs aminokyselin, oligopeptidů a mikroprvků. Nejvyššího výnosu hlíz dosahovaly pokusné kombinace 3 a 4 hnojené kompostem a digestátem.

Výnos hlíz brambor odrůdy Adéla v roce 2016 (t/ha)

Kontakt: vedoucí oddělení - Ing. Martin Prudil, Ph.D., tel. 543 548 386, martin.prudil@ukzuz.cz

7 Odbor přípravků na ochranu rostlin (OPOR)

Problematika přípravků na ochranu rostlin spadá pod Sekci zemědělských vstupů od roku 2014, věnuje se jí OPOR a zahrnuje tyto činnosti:

- povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků,
- hodnocení vlastností pesticidních účinných látek,
- posuzování vlastností přípravků a jejich rizik pro životní prostředí,
- hodnocení účinnosti přípravků proti škodlivým organismům,
- vydávání seznamu povolených přípravků,
- osvědčování Správné experimentální praxe (GEP),
- administrace úředně odebraných vzorků POR,
- schvalování a dozor nad činností provozoven kontrolního testování profesionálních zařízení pro aplikaci POR.

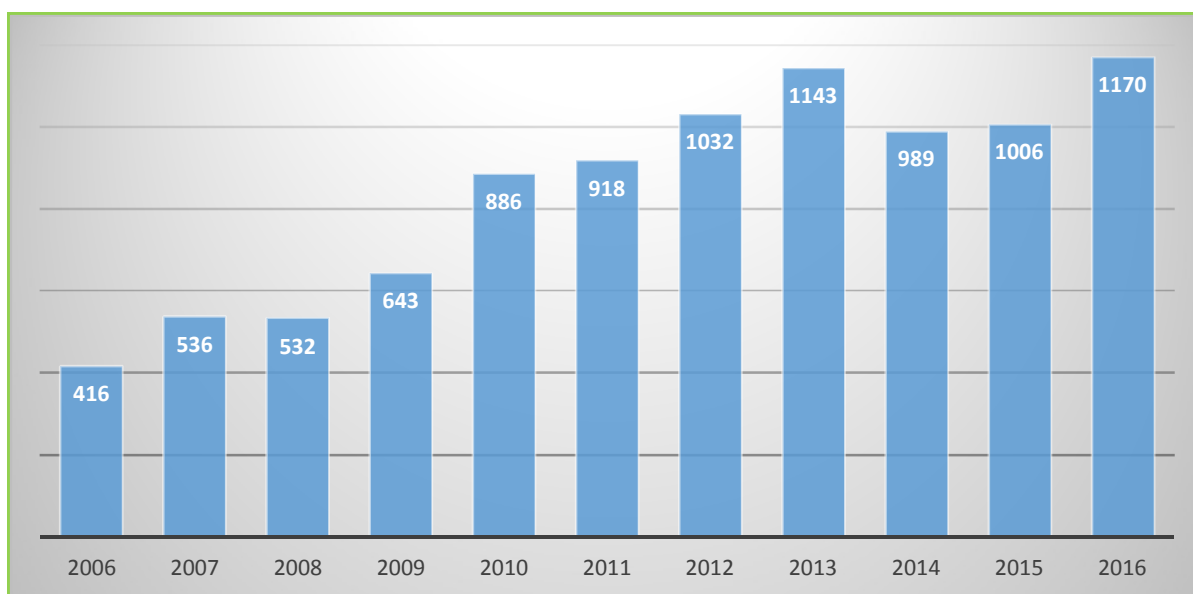
7.1 Povolování přípravků na ochranu rostlin a dalších prostředků

Povolovací proces má dva stupně, schválení účinné látky Evropskou komisí a povolení přípravku v jednotlivých členských státech. Aby mohl být přípravek v České republice prodáván a používán, musí být stejně jako ve všech ostatních zemích Evropské unie povolen národním registračním úřadem, kterým je ÚKZÚZ, Odbor přípravků na ochranu rostlin.

OPOR v roce 2016 přijal **1170** žádostí o povolení nebo změnu povolení přípravků a dalších prostředků a **22** podnětů k rozšíření povolení přípravku na menšinová použití.

OPOR také vede on-line Registr přípravků na ochranu rostlin. Hlavním účelem této aplikace je zpřístupnit veřejnosti údaje o povolených přípravcích na ochranu rostlin a dalších prostředcích na ochranu rostlin. Databáze zahrnuje přípravky, další prostředky a přípravky k souběžnému obchodu povolené v České republice podle nařízení EP a Rady (ES) č. 1107/2009 a zákona č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, v platném znění. Registr je veden ÚKZÚZ a je aktualizován 1x denně.

Počet přijatých žádostí 2006 - 2016

Rozhodnutí vydaná v procesu národního povolování

Nový přípravek – povolení formou vzájemného uznávání	37
Nový pomocný prostředek	9
Změna povolení s hodnocením	62
Administrativní změna povolení	557
Zrušení povolení	64
Schválení plánu letecké aplikace	3
Povolení mimořádné letecké aplikace	0
Povolení přípravku k řešení mimořádných stavů v ochraně rostlin formou nařízení ÚKZÚZ	9

Rozhodnutí vydaná v procesu zonálního povolování

<i>ČR je zonálním zpravodajským státem</i>	
Nový přípravek	14
Změna povolení	3
<i>ČR je dotčeným členským státem</i>	
Nový přípravek	45
Změna povolení	53

Rozhodnutí vydaná v procesu povolování souběžného obchodu

Povolení souběžného obchodu pro obchodní použití	37
Povolení souběžného obchodu pro vlastní potřebu	47
Změna povolení	168
Zrušení povolení	61

Účinná látka přípravku (tj. chemická látka nebo mikroorganismus, který působí účinek) musí být schválena Evropskou komisí. Podmínkou schválení je podání žádosti o posouzení a předložení odpovídající dokumentace v některé členské zemi Evropské unie. Za Českou republiku hodnocení provádí OPOR, který obvykle hodnotí 2 – 4 účinné látky za rok jako zpravodaj. V roce 2016 vyhodnotil **5** účinných látek jako zpravodaj, dále připomínkoval hodnocení **4** účinných látek, kde se na hodnocení podílel jako spoluzpravodaj.

Před povolením přípravku musí být prokázáno, že jeho použití je bezpečné a účinné. Bezpečnost použití prokazuje žadatel předepsanými studiemi, které si je povinen nechat provést v laboratořích akreditovaných podle norem OECD. Posouzení přípravků na ochranu rostlin z hlediska jejich účinnosti na škodlivé organismy, z hlediska fyzikálních a chemických vlastností a z hlediska vlivu na životní prostředí včetně necílových organismů provádí OPOR. Posouzení vlivu přípravku na zdraví člověka spadá do kompetence Ministerstva zdravotnictví.

Na hodnocení nových přípravků spolupracují členské země v rámci tzv. zón. Jedna z členských zemí provádí hodnocení (tzv. zonální zpravodaj), ostatní země závěry hodnocení kontrolují a připomínkují. OPOR provedl za rok 2016 celkem **31** hodnocení jako zonální zpravodaj a připomínkoval **95** zpráv o posouzení přípravku.

Řada plodin pěstovaných v menším rozsahu zůstává žadateli o povolení opomíjena a možnosti ochrany jsou u nich omezené. OPOR zaměřuje svou činnost i na tuto oblast ve spolupráci s pěstitelskými sdruženími a výzkumnými ústavami. V roce 2016 bylo vydáno **14** povolení rozšířeného použití přípravku formou nařízení ÚKZÚZ.

7.2 Osvědčování způsobilosti pracovat podle zásad GEP

Odbor osvědčuje způsobilost zkušebních organizací testovat přípravky na ochranu rostlin v souladu se Správnou experimentální praxí a zajišťuje dozor nad činností těchto pracovišť. Pouze výsledky získané zkušebními s osvědčením GEP mohou být v České

republice, nebo v jiných členských zemích Evropské unie, využity jako dokumentace pro posouzení biologické účinnosti při povolování přípravku.

V roce 2016 bylo provedeno **13** kontrol dodržování zásad Správné experimentální praxe a nebylo zjištěno žádné závažné pochybení.

7.3 Postregistrační kontrola přípravků

Postregistrační kontrolu přípravků, tedy kontrolu výroby, dovozu, uvádění přípravků, jejich označování, balení a skladování, prováděla v roce 2016 v rámci ÚKZÚZ jednotlivá oddělení Odboru kontroly zemědělských vstupů a Oddělení kontroly a aplikační techniky Odboru přípravků na ochranu rostlin.

V rámci postregistrační kontroly bylo v roce 2016 odebráno **40** vzorků přípravků. Vzorky přípravků se odebírají za účelem provedení laboratorních analýz k ověření souladu přípravku s podmínkami uvedenými v rozhodnutí o povolení. Jednalo se o vzorky uvedené v Plánu postregistrační kontroly pro rok 2016, ale také o vzorky, u kterých bylo podezření, že jejich složení neodpovídá podkladům předloženým ÚKZÚZ v rámci řízení o povolení přípravku. Agendu odebraných vzorků přípravků řeší v rámci ÚKZÚZ Oddělení kontroly a aplikační techniky.

Na základě analýz provedených v roce 2016 byla vydána 3 úřední opatření (ÚO) a 4 nařízení o mimořádných rostlinolékařských opatřeních.

7.4 Profesionální zařízení pro aplikaci přípravků

Pěstitelé i jiné osoby, využívající aplikační techniku v rámci své profesní činnosti, jsou povinny tuto techniku (profesionální zařízení pro aplikaci přípravků na ochranu rostlin - ZAP) podrobovat v pravidelných intervalech kontrolnímu testování (KT), které spočívá v přezkoumání způsobilosti pro správnou aplikaci přípravků.

Odpovědným útvarem ÚKZÚZ za oblast ZAP je Oddělení kontroly a aplikační techniky Odboru přípravků na ochranu rostlin.

Provozování kontrolního testování je koncesovanou živností, k jejímuž vydání se Oddělení kontroly a aplikační techniky příslušnému živnostenskému úřadu vyjadřuje po předchozím zhodnocení způsobilosti žadatele o koncesi. V roce 2016 byla přijata **1** žádost o souhlas se změnou koncesní listiny, která byla vyřízena kladně, a bylo provedeno **14** kontrol provozoven KT. Tyto kontroly byly zaměřeny především na správnost postupu při provádění vlastního KT a vedení evidence otestovaných ZAP.

Pravidelné KT používaných ZAP jsou prováděny provozovny KT na základě technologických požadavků a postupu, který uvádí vyhláška č. 207/2012 Sb., o profesionálních zařízeních pro aplikaci přípravků. ÚKZÚZ vede seznam provozoven KT, který zveřejňuje na www.eagri.cz.

Kontakt: ředitel odboru: Ing. Pavel Minář, Ph.D., tel. 545 110 431, pavel.minar@ukzuz.cz

8 Odbor kontroly zemědělských vstupů (OKZV)

Odbor kontroly zemědělských vstupů zajišťuje kromě již výše zmiňovaných úředních kontrol krmiv, hnojiv a přípravků na ochranu rostlin u zemědělských subjektů registrovaných ÚKZÚZ, také kontroly v prvovýrobě (kontroly podmíněnosti spojené s kontrolou národních požadavků, národní kontroly a kontroly, které jsou na ústav delegovány platební agenturou).

8.1 Kontroly podmíněnosti (Cross Compliance)

ÚKZÚZ, jako jedna z kompetentních kontrolních organizací, zajišťuje úřední kontrolu nad dodržováním požadavků Cross Compliance u zemědělských podnikatelů.

Během jedné kontroly na místě jsou inspektory prověřeny požadavky podmíněnosti spolu s požadavky národními (tj. bez vlivu na přímé platby), čímž je snížena administrativní zátěž na kontrolované osoby. Prověřování dodržování tzv. minimálních požadavků na hnojení a na používání POR je od roku 2015 prováděno v systému kontrol způsobilosti.

V rámci kontrol podmíněnosti jsou kontrolovány čtyři tématické okruhy:

- **Kontrola zemědělských podnikatelů hospodařících ve zranitelných oblastech.**
- **Kontrola zákazu hnojení a aplikace přípravků na ochranu rostlin v ochranných pásmech kolem vod (DZES 1).** Zákaz aplikace hnojiv v nehnojeném pásu byl inspektory v terénu fyzicky prověřován od roku 2009, ovšem pouze u zemědělců hospodařících ve zranitelných oblastech. Tímto požadavkem je zakázané hnojení postihnutelné i mimo zranitelné oblasti. Od roku 2014 kontrolují inspektoři kromě zákazu aplikace hnojiv také zákaz aplikace POR.
- **Kontrola dodržování podmínek platných pro ochranu podzemních vod proti znečištění (DZES 3).** OKZV kontroluje tuto oblast od roku 2010, kdy část kompetencí týkajících se hospodaření se závadnými látkami převzal od České inspekce životního prostředí.
- **Kontrola hygieny krmiv a kontrola prevence, tlumení a eradikace TSE (tzv. přenosné spongiformní encefalopatie).**

Zjištěná pochybení:

Skladování závadných látek v nevyhovujících skladech, popř. na zemědělské půdě na nevhodných plochách (meliorovaná část pozemku), únik těchto látek do okolního prostředí, neprovedení pravidelných zkoušek těsnosti potrubí a nádrží určených pro skladování ropných látek se řadí mezi nejčastěji zjišťované pochybení v rámci systému Cross Compliance v roce 2016.

Neschválení havarijního plánu příslušným vodoprávním úřadem (či jeho absence), nesprávné uložení hnoje na zemědělskou půdu bez souladu s havarijním plánem, byla nejčastěji zastoupená porušení v roce 2016, která ovšem nemají vliv na vyplacenou výši dotací, protože nejsou požadavkem hodnoceným v rámci kontrol podmíněnosti.

Přehled provedených kontrol Cross Compliance za rok 2016

Cross Compliance	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
Nitrátová směrnice	185	15
DZES 1	320	1
DZES 3	383	73
Kontroly zásad potravinového práva	309	1
Kontroly tlumení přenosu TSE	203	0
Kontroly celkem	1400	90

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

• Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

8.2 Národní kontroly

8.2.1 Kontroly v oblasti krmiv

Kontroly v oblasti krmiv jsou prováděny jak v prvovýrobě, kde se zaměřují především na užití krmiv a jejich skladování, ale i na výrobu (výrobci krmiv pro vlastní potřebu). Mimo prvovýrobu se jedná především o kontroly výrobců krmiv, se zaměřením především na výrobu (krmné směsi, premixy, doplňkové látky) registraci či schvalování krmivářských provozů, předvedení výroby, skladování, označování krmiv, HACCP, plán kontroly jakosti, dekontaminační program, nebo kontroly křížové kontaminace u výrobců s doplňkovými látkami. U dodavatelů krmiv jsou kontroly cíleny především na označování a balení krmiv a skladování. V menší míře jsou prováděna i šetření v maloobchodní síti.

Specifickou kategorií jsou mimořádné kontroly na podnět třetích osob nebo kontroly v rámci systému rychlého varování (RASFF).

Během kontrol na místě je zajišťován i odběr vzorků krmiv, doplňkových látek a premixů pro laboratorní analýzu.

V roce 2016 bylo provedeno celkem **1679** národních kontrol, porušení bylo zjištěno u **25** kontrol. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo 26 opatření k nápravě zjištěného stavu. Na legislativně právní oddělení bylo předáno celkem 21 podnětů k zahájení správního řízení.

Zjištěná pochybení:

V roce 2016 byly konstatovány zejména nedostatky v postupech a dokumentech uplatňovaných v rámci systému HACCP, oznámení v rámci registrace činností krmivářského podniku a nedostatky v označování krmiv uváděných na trh. Další informace, týkající se národních kontrol jsou uvedeny v kapitole 1.

8.2.2 Kontroly v oblasti hnojiv

Kontroly hnojiv jsou cíleny na uvádění hnojiv do oběhu - výrobu, distribuci a obchodní síť, dále je ověřováno označování, skladování a používání hnojiv. V roce 2016 bylo provedeno celkem **374** kontrol dle zákona o hnojivech, porušení legislativních požadavků bylo zjištěno na

29 kontrolách. Na základě zjištěných porušení bylo uloženo 23 nápravných opatření k nápravě zjištěného stavu.

Zvláštní kapitolou národních kontrol je kontrola používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě. V roce 2016 bylo provedeno celkem **70** kontrol používání upravených kalů, na **15** kontrolách bylo zjištěno porušení právních předpisů.

Při národních kontrolách hnojiv je zajišťován i úřední odběr vzorků hnojiv, upravených kalů a sedimentů pro následný rozbor.

Pro zahájení SR bylo na Oddělení legislativní a právní předáno celkem 35 podnětů.

V roce 2016 bylo u **17** oprávněných osob zkontrolováno oprávnění, které vydává ústav pro provádění odběru vzorků půd v rámci AZPP.

V neposlední řadě se do této kategorie zahrnují podnětné kontroly na základě stížností osob či orgánů veřejné správy.

Zjištěná pochybení:

Nejvyšší míra potenciálního ohrožení životního prostředí vlivem zemědělské činnosti pochází z nedostatečně zabezpečených skladů hnojiv, popř. z nevhodně uložených hnojiv na zemědělské půdě, kdy jsou statková hnojiva ukládána bez souladu s havarijním plánem. V roce 2016 bylo poměrně častým porušením rovněž uvedení do oběhu hnojiva, které nesplňovalo deklarované hodnoty obsahu prvků či nevyhovělo obsahem rizikových prvků a látek.

Nejčastějším porušením v oblasti kontroly používání upravených kalů z ČOV na zemědělské půdě bylo v roce 2016 nezaslání hlášení o použití upravených kalů na zemědělské půdě ÚKZÚZ minimálně 14 dní před jejich použitím, nezapravení kalů do 48 hodin od jejich umístění na zemědělskou půdu, neprovedení rozborů agrochemických vlastností půdy před jejich použitím nebo použití kalů z ČOV, které nesplňují limity obsahu rizikových látek a prvků.

8.2.3 Kontroly přípravků na ochranu rostlin v obchodní síti

Výkon úřední kontroly výroby, dovozu, uvádění přípravků na ochranu rostlin do oběhu, jejich označování, balení a skladování je Odborem kontroly zemědělských vstupů realizován od 1. 1. 2014. Na realizaci těchto kontrol se podílí i Oddělení kontroly a aplikační techniky. Za rok 2016 bylo inspektory obou útvarů provedeno celkem **594** kontrol distributorů přípravků a dalších prostředků na ochranu rostlin, porušení požadavků bylo zjištěno u 106 kontrol a vydáno bylo **53** ÚO. Na základě zjištěných porušení bylo v roce 2016 předáno legislativně právnímu oddělení celkem 24 podnětů k zahájení správního řízení. Během kontrol na místě je dále zajišťován odběr vzorků přípravků na ochranu rostlin k laboratornímu stanovení.

Zjištěná pochybení:

Jako nejčastější pochybení roku 2016 lze konstatovat prodej a skladování přípravků s prošlo dobou použitelnosti, uvádění na trh nepovolených přípravků, závady v dokladech o příjmu a dodávkách přípravků a závady v označování a balení přípravků.

8.2.4 Kontroly ekologického zemědělství

Kontroly ekologického zemědělství probíhají jako delegované nebo jako kontroly národní. Výběr subjektů pro národní kontroly je prováděn na základě specifických rizikových

faktorů (v roce 2016 to byly chov zvířat bez zimního ustájení, výměra orné půdy nad 50 ha, obhospodařování ekologických sadů). V roce 2016 bylo provedeno celkem **34** národních kontrol ekologického zemědělství, přičemž porušení požadavků nebylo zjištěno (další podrobnosti týkající se kontrol ekolog. zemědělství jsou uvedeny v kapitole 6.1).

8.3 Delegované kontroly

Delegované kontroly jsou zajišťovány pro platební agenturu SZIF – Státní zemědělský intervenční fond a v malé míře pro Státní ústav pro jadernou bezpečnost (SÚJB). Pro SÚJB se odebírají vzorky krmiv na stanovení obsahu radionuklidů.

- **Kontroly podmínek v rámci agroenvironmetálních a egroenvironmentálně - klimatických opatření**

Tyto kontroly se zaměřují na dodržování limitů při hnojení v rámci ošetřování travních porostů (louky, pastviny), zatravňování orné půdy, dodržování podmínek v případě hnojení v oblastech Natura 2000, posuzování limitů hnojení u zeleniny pěstované v rámci integrované produkce, kontrolu provádění pravidelných řezů v ekologických a integrovaných ovocných sadech. Pravidelné ošetřování se kontroluje rovněž ve vinicích, které jsou obhospodařovány v režimu integrované produkce. Kontroly dodržování podmínek platných pro používání hnojiv a přípravků na ochranu rostlin v integrované produkci jsou inspektory prověřovány během společných kontrol s pracovníky ORLI.

- **Kontrola ekologicky hospodařících zemědělských podnikatelů**

Kontrolou ekologicky hospodařících zemědělců byl ÚKZÚZ pověřen na počátku roku 2010. Vedle kontrol subjektů, které vybírá Státní zemědělský intervenční fond, provádí ÚKZÚZ výběr určitého procenta pro výkon svých vlastních kontrol. Výběrový soubor je vždy tématicky zaměřen, v jarních měsících se např. ověřuje pastevní chov zvířat, dále subjekty hospodařící na orné půdě a na podzim se odebírají listy révy vinné na stanovení přípravků na ochranu rostlin, tedy látek nepovolených v ekologickém režimu hospodaření. Detailněji je ekologické zemědělství rozepsáno v části týkající se přímo EZ.

- **Odebírané vzorky krmiv a rostlinného materiálu pro potřeby SÚJB a SZIF**

Objem odebíraných vzorků krmiv (seno, siláže, krmné směsi) pro monitoring radionuklidů byl v roce 2016 50 vzorků. Vzorky technického konopí na stanovení obsahu THC byly v roce 2016 navýšeny na počet 55.

Přehled provedených delegovaných kontrol za rok 2016

Delegované kontroly	Kontroly celkem*	Kontroly s porušením•
AEO	63	1
AEKO	699	17
EZ	236	17
Celkem kontroly	998	35
Vzorky konopí	55	0
Vzorky krmiv (radionuklidy)	50	0

*Kontroly plánované, následné, mimořádné (na podnět)

•Kontroly, během nichž byl porušen minimálně jeden požadavek

Zjištěná pochybení:

Nepředložení, popř. nevedení evidence o použitých hnojivech patřila v systému AEO i AEKO k nejčastěji zjištěným porušením. Dále se pak jednalo o nedodržení zákazu hnojení, nepředložení rozborů půdy na zjištění obsahu minerálního dusíku před výsevem nebo výsadbou zeleniny, nakládání s POR bez zajištění odborně způsobilou osobou, použití účinných látek nepovolených v integrované produkci, neprovádění pravidelných udržovacích řezu v ovocných sadech

Kontakt: ředitel odboru - Ing. Josef Svoboda, Ph.D., tel. 543 548 309,
pepa.svoboda@ukzuz.cz